

Τα θέματα προέρχονται και αντλήθηκαν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)

2

ΘΕΜΑ 2

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \alpha x + \beta$, με $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$, για την οποία ισχύει:

$$f(0) = 5 \text{ και } f(1) = 3.$$

α) Να αποδείξετε ότι $\alpha = -2$ και $\beta = 5$.

(Μονάδες 10)

β) Να βρείτε τα σημεία, στα οποία η γραφική παράσταση της συνάρτησης f τέμνει τους άξονες $x'x$ και $y'y$.

(Μονάδες 7)

γ) Να σχεδιάσετε τη γραφική παράσταση της συνάρτησης f .

(Μονάδες 8)

2 A

ΛΥΣΗ

α) Ισχύει ότι:

$$f(0) = 5 \Leftrightarrow a \cdot 0 + \beta = 5 \Leftrightarrow \beta = 5 \quad (1)$$

Ακόμα:

$$\begin{aligned} f(1) = 3 &\Leftrightarrow a \cdot 1 + \beta = 3 \stackrel{(1)}{\Leftrightarrow} \\ a + 5 &= 3 \Leftrightarrow a = -2. \end{aligned}$$

Οπότε: $\alpha = -2$ και $\beta = 5$.

β) Ο τύπος της f γίνεται: $f(x) = -2x + 5$.

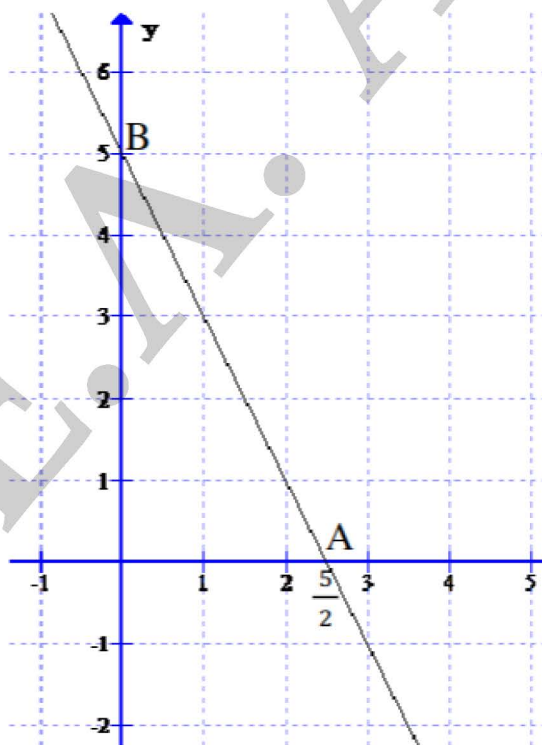
Για τις τετμημένες των σημείων τομής της C_f με τον άξονα $x'x$ λύνουμε την εξίσωση:

$$f(x) = 0 \Leftrightarrow -2x + 5 = 0 \Leftrightarrow x = \frac{5}{2}.$$

Οπότε η C_f τέμνει τον άξονα $x'x$ στο σημείο $A\left(\frac{5}{2}, 0\right)$.

Επίσης έχουμε: $f(0) = 0 + 5 = 5$, οπότε η C_f τέμνει τον άξονα $y'y$ στο σημείο $B(0, 5)$.

γ) Η γραφική παράσταση της συνάρτησης f διέρχεται από τα σημεία A και B, οπότε είναι:

4

ΘΕΜΑ 4

Δίνονται η συνάρτηση $f(x) = x^2 + x + 1$, $x \in \mathbb{R}$.

α) Να αποδείξετε ότι η γραφική παράσταση C_f της συνάρτησης f δεν τέμνει τον άξονα $x'x$.

(Μονάδες 5)

β) Να βρείτε τις τετμημένες των σημείων της C_f που βρίσκονται κάτω από την ευθεία $y = 2x + 3$.

(Μονάδες 10)

γ) Έστω $M(x, y)$ σημείο της C_f . Αν για την τετμημένη x του σημείου M ισχύει: $|2x - 1| < 3$, τότε να δείξετε ότι το σημείο αυτό βρίσκεται κάτω από την ευθεία $y = 2x + 3$.

(Μονάδες 10)

4 A

ΛΥΣΗ

α) Το τριώνυμο $x^2 + x + 1$ έχει διακρίνουσα:

$$\Delta = 1^2 - 4 \cdot 1 \cdot 1 = 1 - 4 = -3 < 0$$

οπότε για κάθε $x \in \mathbb{R}$ είναι ομόσημο του συντελεστή του x^2 , δηλαδή του $\alpha = 1 > 0$.

Επομένως για κάθε $x \in \mathbb{R}$ ισχύει ότι:

$$x^2 + x + 1 > 0 \Leftrightarrow f(x) > 0$$

που σημαίνει ότι η γραφική παράσταση της f βρίσκεται ολόκληρη πάνω από τον άξονα $x'x$ και άρα δεν τέμνει τον $x'x$.

β) Οι τετμημένες των σημείων της C_f που βρίσκονται κάτω από την ευθεία $y = 2x + 3$ είναι οι λύσεις της ανίσωσης

$$\begin{aligned} f(x) < 2x + 3 &\Leftrightarrow \\ x^2 + x + 1 < 2x + 3 &\Leftrightarrow \\ x^2 - x - 2 < 0 \end{aligned}$$

Το τριώνυμο $x^2 - x - 2$ έχει διακρίνουσα:

$$\Delta = (-1)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-2) = 1 + 8 = 9 > 0$$

και ρίζες τις:

$$x_{1,2} = \frac{-(-1) \pm \sqrt{9}}{2 \cdot 1} = \frac{1 \pm 3}{2} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = \frac{1+3}{2} = \frac{4}{2} = 2 \\ x_2 = \frac{1-3}{2} = \frac{-2}{2} = -1 \end{cases}$$

Το πρόσημο του τριωνύμου $x^2 - x - 2$ φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

x	$-\infty$	-1	2	$+\infty$	
$x^2 - x - 2$	$+$	$\circ$	$-$	$\circ$	$+$

Συνεπώς $x^2 - x - 2 < 0 \Leftrightarrow x \in (-1, 2)$.

γ) Αφού $|2x - 1| < 3$, έχουμε ισοδύναμα ότι

$$\begin{aligned} |2x - 1| < 3 &\Leftrightarrow \\ -3 < 2x - 1 < 3 &\Leftrightarrow \\ -3 + 1 < 2x - 1 + 1 < 3 + 1 &\Leftrightarrow \\ -2 < 2x < 4 &\Leftrightarrow \\ -1 < x < 2 \end{aligned}$$

Αφού για την τετμημένη x του σημείου M ισχύει $-1 < x < 2$ τότε, όπως δείξαμε στο ερώτημα β), το σημείο αυτό βρίσκεται κάτω από την ευθεία $y = 2x + 3$.

60 ΓΕ.Λ. ΑΘΗΝΩΝ

6

ΘΕΜΑ 4

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \frac{x+2}{\sqrt{9-x^2}}$.

α) Να βρείτε το πεδίο ορισμού της συνάρτησης f .

(Μονάδες 10)

β) Να βρείτε τα σημεία τομής της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f με τους άξονες.

(Μονάδες 7)

γ) Αν A και B είναι τα σημεία τομής της γραφικής παράστασης της f με τους άξονες $x'x$ και $y'y$ αντίστοιχα, να βρείτε την εξίσωση της ευθείας που ορίζεται από τα A και B .

(Μονάδες 8)

6 A

ΛΥΣΗ

α) Η συνάρτηση ορίζεται μόνο όταν:

$$9 - x^2 > 0 \Leftrightarrow x^2 < 9 \Leftrightarrow |x| < 3 \Leftrightarrow -3 < x < 3$$

Άρα, $A_f = (-3, 3)$.

β) Η C_f τέμνει τον άξονα $x'x$ μόνο όταν για κάποιο $x \in A_f$ ισχύει $f(x) = 0$. Είναι:

$$f(x) = 0 \Leftrightarrow \frac{x+2}{\sqrt{9-x^2}} = 0 \Leftrightarrow x+2 = 0 \Leftrightarrow x = -2$$

Επομένως η C_f τέμνει τον άξονα $x'x$ στο σημείο $A(-2, 0)$.

Επίσης έχουμε:

$$f(0) = \frac{0+2}{\sqrt{9-0}} = \frac{2}{3}$$

Άρα η C_f τέμνει τον άξονα $y'y$ στο σημείο $B\left(0, \frac{2}{3}\right)$.

γ) Έστω $(\varepsilon): y = \alpha x + \beta$ η εξίσωση της ζητούμενης ευθείας. Ο συντελεστής διεύθυνσης της ευθείας που διέρχεται από τα σημεία A, B είναι:

$$\alpha = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{\frac{2}{3} - 0}{0 - (-2)} = \frac{\frac{2}{3}}{2} = \frac{1}{3}$$

Άρα η εξίσωση της ευθείας γράφεται

$$(\varepsilon): y = \frac{1}{3}x + \beta$$

Επιπλέον η ευθεία διέρχεται από το σημείο $A(-2, 0)$, οπότε οι συντεταγμένες του A την επαληθεύουν. Έτσι, έχουμε:

$$0 = \frac{1}{3}(-2) + \beta \Leftrightarrow \beta - \frac{2}{3} = 0 \Leftrightarrow \beta = \frac{2}{3}$$

Επομένως η εξίσωση της ευθείας είναι $(\varepsilon): y = \frac{1}{3}x + \frac{2}{3}$.

7

ΘΕΜΑ 4

Δίνονται οι συναρτήσεις $f(x) = 4x + 2$ και $g(x) = x^2 - 9$ με πεδίο ορισμού το $\mathbb{R}$.

α) βρείτε τα σημεία τομής της γραφικής παράστασης της συνάρτησης g με τον άξονα $x'x$.

(Μονάδες 6)

β) Να εξετάσετε αν η γραφική παράσταση της f τέμνει τους άξονες σε κάποιο από τα σημεία $(3, 0)$ και $(-3, 0)$.

(Μονάδες 4)

γ) Να αποδείξετε ότι οι γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων f, g δεν έχουν κοινό σημείο πάνω σε κάποιον από τους άξονες.

(Μονάδες 8)

δ) Να βρείτε συνάρτηση h της οποίας η γραφική παράσταση είναι ευθεία, διέρχεται από το σημείο $A(0, 3)$ και τέμνει τη γραφική παράσταση της g σε ένα σημείο του ημιάξονα Ox .

(Μονάδες 7)

7 A

ΛΥΣΗ

α) Οι τετμημένες των κοινών σημείων της γραφικής παράστασης της συνάρτησης g με τον άξονα $x'x$ προσδιορίζονται από τις ρίζες της εξίσωσης $g(x)=0$. Είναι:

$$g(x)=0 \Leftrightarrow x^2 - 9 = 0 \Leftrightarrow x = -3 \text{ ή } x = 3$$

Επομένως, τα ζητούμενα σημεία είναι τα $M(-3, 0)$ και $N(3, 0)$.

β) Είναι:

$$f(3)=4 \cdot 3 + 2 = 14 \neq 0 \text{ και } f(-3)=4 \cdot (-3) + 2 = -10 \neq 0$$

Επομένως, η γραφική παράσταση της f δεν τέμνει τους άξονες σε κάποιο από τα σημεία $M(-3, 0)$ και $N(3, 0)$.

γ) Έστω ότι υπάρχει κοινό σημείο $(x_0, 0)$ του άξονα $x'x$ στο οποίο τέμνονται οι γραφικές παραστάσεις C_f, C_g των f, g . Τότε ισχύει:

$$\begin{aligned} & (f(x_0)=0 \text{ και } g(x_0)=0) \\ & \Leftrightarrow \begin{cases} 4x_0 + 2 = 0 \\ x_0^2 = 9 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x_0 = -\frac{1}{2} \\ x_0 = \pm 3 \end{cases} \end{aligned}$$

που είναι άτοπο. Άρα οι C_f, C_g δεν έχουν κοινό σημείο πάνω στον άξονα $x'x$.

Έστω ότι οι C_f, C_g έχουν κοινό σημείο πάνω στον άξονα $y'y$. Τότε έχουμε:

$$f(0)=g(0) \Leftrightarrow 2=-9$$

που είναι άτοπο. Άρα οι γραφικές παραστάσεις συναρτήσεων f, g δεν έχουν κοινό σημείο πάνω στον άξονα $y'y$.

δ) Η γραφική παράσταση της h είναι ευθεία, οπότε ο τύπος της είναι της μορφής $h(x)=\alpha x + \beta$, $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$. Η ευθεία διέρχεται από το σημείο $A(0, 3)$, οπότε έχουμε:

$$h(0)=3 \Leftrightarrow \alpha \cdot 0 + \beta = 3 \Leftrightarrow \beta = 3$$

Επομένως έχουμε $h(x)=\alpha x + 3$, $\alpha \in \mathbb{R}$. Επιπλέον, η γραφική παράσταση της h τέμνει την γραφική παράσταση της g σε σημείο του ημιάξονα Ox οπότε ισχύει:

$$h(3)=g(3) \Leftrightarrow 3\alpha + 3 = 0 \Leftrightarrow \alpha = -1$$

Τελικά η συνάρτηση h έχει τύπο $h(x)=-x+3$.

21

ΘΕΜΑ 4

Δίνεται η παράσταση $A = \sqrt{x^2 - 6x + 9} + \sqrt{1 - 2x + x^2}$.

α) Να απλοποιήσετε την παράσταση A.

(Μονάδες 6)

Δίνεται επιπλέον $1 \leq x \leq 3$.

β) i. Να δείξετε ότι $A=2$.

(Μονάδες 4)

ii. Να λύσετε την εξίσωση $|x - 3| - |x - 1| = 2$.

(Μονάδες 5)

γ) i. Να σχεδιάσετε στο ίδιο σύστημα αξόνων τις γραφικές παραστάσεις των συναρτήσεων $f(x)=3-x$ και $g(x)=x-1$ για $1 \leq x \leq 3$.

(Μονάδες 6)

ii. Για ποιες τιμές του x είναι $|f(x) - g(x)|=2$.

(Μονάδες 4)

21 Α

ΛΥΣΗ

α) $A = \sqrt{(x-3)^2} + \sqrt{(x-1)^2} = |x-3| + |x-1|.$

β) i. Από $1 \leq x \leq 3$ έχουμε $|x-3| = -x+3$ και $|x-1| = x-1,$

τότε $A = -x+3+x-1=2.$

ii. $-x+3-x+1=2 \Leftrightarrow -2x+4=2 \Leftrightarrow x=1.$

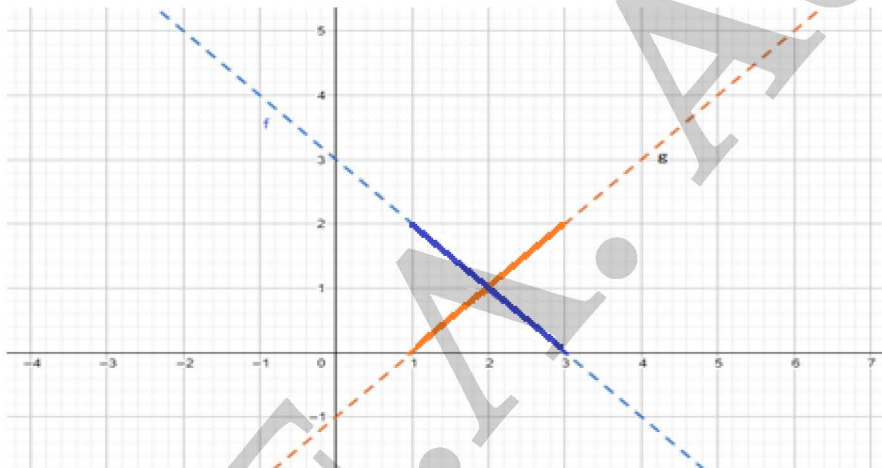
γ) i. Για την $f(x)=3-x$ για $1 \leq x \leq 3$ προκύπτει ο πίνακας τιμών:

x	y
1	2
3	0

Ομοίως για την $g(x)=x-1$ για $1 \leq x \leq 3$ προκύπτει ο πίνακας τιμών:

x	y
1	0
3	2

Επομένως, στο ίδιο σύστημα αξόνων, έχουμε την παρακάτω γραφική παράσταση:

ii. Από την γραφική παράσταση του ερωτήματος γ) i παρατηρούμε πως $|f(x) - g(x)|=2$ έχουμε για $x=1$ ή $x=3.$

Θεωρούμε τα σημεία $A(2, 1)$, $B(-1, -5)$, $\Gamma(27, 50)$ και την ευθεία $\varepsilon: y = \lambda x - 3$. Αν το σημείο A είναι πάνω στην ευθεία, τότε:

α) Να αποδείξετε ότι $\lambda = 2$.

(Μονάδες 11)

β) Να αποδείξετε ότι το σημείο B είναι πάνω στην ευθεία. Κατόπιν να εξετάσετε αν και το σημείο Γ είναι πάνω στην ίδια ευθεία.

(Μονάδες 14)

22 A

ΛΥΣΗ

α) Το σημείο A είναι πάνω στην ευθεία, οπότε οι συντεταγμένες του επαληθεύουν την εξίσωση της. Έτσι, έχουμε: $2\lambda - 3 = 1$, οπότε $2\lambda = 4$, άρα $\lambda = 2$.

β) Θα αποδείξουμε ότι οι συντεταγμένες του B επαληθεύουν την εξίσωση της ευθείας που είναι η ε : $y = 2x - 3$.

Με $x = -1$ έχουμε: $y = 2(-1) - 3 = -2 - 3 = -5$, οπότε το σημείο B είναι πάνω στην ευθεία ε .

Εξετάζουμε αν το Γ είναι πάνω στην ε .

Με $x = 27$ έχουμε: $y = 2 \cdot 27 - 3 = 54 - 3 = 51 \neq 50$, οπότε το σημείο Γ δεν είναι πάνω στην ευθεία ε .

Άρα το σημείο Γ δεν είναι πάνω στην ίδια ευθεία με τα A και B.